

קיומיות בהר עיבל והר גריזים – מי עמד איפה ולמי זה אכפת?
 ר' מ. נבון

דברים פרק כז

(יא) וַיִּצַר מֹשֶׁה אֶת הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר: (יב) אֵלֶּה יַעֲמְדוּ לְבָרֵךְ אֶת הָעָם עַל הַר גְּרִיזִים בְּעִבְרָתְךָ אֶת הַיַּרְדֵּן שְׁמַעוֹן וְלִוִי וַיהוּדָה וַיִּשְׁשָׁכֶר וַיּוֹסֵף וּבְנֵימָן: (יג) וְאַלֶּה יַעֲמְדוּ עַל הַקְּלָלָה בְּהַר עֵיבֶל רְאוּבֵן גַּד וְאָשֶׁר וְזַבּוּלֹן דָּן וְנַפְתָּלִי: (יד) וְעֵנּוּ הַלְוִיִּם וְאָמְרוּ אֶל כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל קוֹל רֶם: **ס**

תלמוד בבלי מסכת סוטה דף לב עמוד א הפכו פניהם כלפי הר גריזים ופתחו בברכה:
ברוך האיש אשר לא יעשה פסל ומסכה, ואלו ואלו עונין אמן, הפכו פניהם כלפי הר עיבל ופתחו בקללה: + דברים כז + **ארוך** האיש אשר יעשה פסל ומסכה, ואלו ואלו עונין אמן, עד שגומרין ברכות וקללות.

יהושע פרק ח

(ל) אִזּוּ יִבְנֶה יְהוֹשֻׁעַ מִזְבֵּחַ לִיקְנֹק אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר עֵיבֶל: (לא) כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה עֶבֶד יְקֹנֵק אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּפִתּוּב בְּסֵפֶר תּוֹרַת מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת אֲשֶׁר לֹא הֵנִיף עֲלֵיהֶן בְּרִזָּל וַיַּעֲלוּ עָלָיו עֵלּוֹת לִיקְנֹק וַיִּזְבְּחוּ שְׁלָמִים: (לב) וַיִּכְתֹּב שָׁם עַל הָאֲבָנִים אֶת מִשְׁנֵה תּוֹרַת מֹשֶׁה אֲשֶׁר כָּתַב לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: (לג) וְכָל יִשְׂרָאֵל וְזַקְנָיו וְשֹׁטְרֵים וְשֹׁפְטָיו עֲמָדִים מָזָה וּמָזָה לֹאֲרוֹן נֹגֵד הַפְּהַנִּים הַלְוִיִּם נִשְׂאֵי אֲרוֹן בְּרִית יְקֹנֵק כַּגֵּר כַּאֲזַרְח חֲצִיזוֹ אֶל מוֹל הַר גְּרִיזִים וְהַחֲצִיזוֹ אֶל מוֹל הַר עֵיבֶל כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה עֶבֶד יְקֹנֵק לְבָרֵךְ אֶת הָעָם יִשְׂרָאֵל בְּרֵאשִׁינָה: (לד) וְאַחֲרָי כֵּן קָרָא אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה כְּכֹל הַפְּתוּב בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה: (לה) לֹא הָיָה דְבָר מִכָּל אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה אֲשֶׁר לֹא קָרָא יְהוֹשֻׁעַ נֹגֵד כָּל קֹהֵל יִשְׂרָאֵל וְהַנְּשִׂים וְהַטָּף וְהַגֵּר הַהֹלֵךְ בְּקִרְבָּם: **פ**

~ איפה הלוויים? ~

תלמוד בבלי מסכת סוטה דף לו עמוד א

תניא, רבי אליעזר בן יעקב אומר: אי אפשר לומר לוי למטה, שכבר נאמר למעלה [משה כתב בתורה – רש"י], ואי אפשר לומר למעלה, שכבר נאמר למטה [בספר יהושע (ח) – רש"י], הא כיצד? זקני כהונה ולויה למטה, והשאר למעלה; ...

תלמוד בבלי מסכת סוטה דף לו עמוד א

רבי אומר: אלו ואלו [ישראל ולוים – רש"י] למטה הן עומדים.

תלמוד בבלי מסכת סוטה דף לו עמוד א

רבי יאשיה אומר: כל הראוי לשרת [לשאת את הארון **דהיינו מבין שלשים ועד בן חמשים** – רש"י] - למטה, והשאר למעלה; ...

תלמוד ירושלמי מסכת סוטה פרק ז דף כא טור ג ה"ד

... רבי שמעון אומר שמעון ולוי מה שמעון כולו למעלה אף לוי כולו למעלה מה מקיים הדין תנייה נגד **הכהנים הלוים** כיי דאמר רבי יהושע בן לוי בעשרים וארבעה מקומות נקראו הכהנים לויים וזה אחד מהן ...

~ למה החילוק הזה? ~

$$K! / [(K-M)! * M!] \Rightarrow 12! / (12-6)! * 6! \Rightarrow 924 \Rightarrow 924/2 \Rightarrow 462 \text{ combinations}$$

 K=members; M=members in a set

הצעות הגמרא עם הודאה שאינן מושלמות

- ע"פ צעדתם (עם שינוים)
- ע"פ רשימתם בשמות (א: ב) (עם שינוים)
- ע"פ רשימתם באפוד כהן הגדול (עם שינוים)
- ע"פ שמספר האותיות בשמותיהם שוות (עם שינוים באיות)
- ע"פ סדר לידתם (עם שינוים)

ברוידי ווינר - ע"פ שיווין אוכלוסיות (M. Broyde & S. Weiner, Tradition, Fall 1992)

הר גריזים		הר עיבל	
22,200	שמעון	43,730	ראובן
14,150	לוי (23,000 * 61.52%)	40,500	גד
76,500	יהודה	53,400	אשר
64,300	יששכר	60,500	זבולון
85,200	יוסף	64,400	דן
45,600	בנימין	45,400	נפתלי
307,950 סכ"ה		307,930 סכ"ה	

[T]he biblical remains the most optimal of all 462 possibilites [with a disparity of 20, the next combinations producing disparities of 180, 220, 380, ... 192720].

דברים פרק יא

כז) ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה [האמורות בהר גריזים ובהר עיבל - רש"י]: (כז) את הברכה אשר תשמעו אל מצות יקוק אלהיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום: (כח) והקללה אם לא תשמעו אל מצות יקוק אלהיכם וסרתם מן הדרך אשר אנכי מצוה אתכם היום ללכת אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם: ט

כלי יקר דברים פרק יא פסוק כז

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה. "ראה" כמדבר ליחיד, "לפניכם" כמדבר לרבים, לפי שאמרו חז"ל (קידושין מ ב) לעולם ידמה לאדם כאילו היה כל העולם **מחצה על מחצה** זכויות ועוונות עשה מצוה אחת הכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות. לכך אמר אל כל יחיד ראה שיראה בעין שכלו כי כל מעשיו יחזרו לפניכם לכולכם. והזכיר ענין זה בפרשה זו המדברת מענין **הר גריזים והר עיבל כי שם נעשו כל ישראל ערבים זה בעד זה** ומצד הערבות רבים נתפסים בעוון היחיד.

Broyde & Weiner

Perhaps the division of the tribes stands for the proposition that the forces of truth and evil are equally balanced, and the actions of each individual can have an impact on the balance.

דברים פרק כז

כז) ארוי אשר לא יקים את דברי התורה הזאת לעשות אותם ואמר פל העם אמן: פ
רש"י דברים פרק כז פסוק כז
אשר לא יקים - כאן כלל את כל התורה כולה וקבלוה עליהם באלה ובשבועה:

רד"ק בראשית ג: יז - ... וכל לשון מארה הוא ענין חסרון והברכה בהפך היא תוספת טובה.

כלי יקר בראשית פרק ג פסוק יז - והנחש אין לו שום הנאה

ספורנו בראשית פרק ג פסוק יז - ארוי אתה מכל. ששיג תאוותיו וצרכיו בצער ובחסרון תענוג.

R. Hirsch (Gen. 3:14)

ארר (related to ערר, lonely, desolate, ... without any future: childless) without joy, without blossom...

Camus, Albert (1913-1960) – The Absurd

Absurdity is a feeling which arises from the confrontation of the world, which is irrational, with the hopeless but profound human desire to make sense of our condition. ...

"Ah, mon cher, for anyone who is alone, without God and without a master, the weight of days is dreadful."

Jean-Paul Sartre (1905-1980)

Life has no meaning the moment you loose the illusion of being eternal.

One lives one's death, one dies one's life.

Nietzsche (1844-1900) - Nihilism

- What does nihilism mean? That the highest values devalue themselves. The aim is lacking; "why?" finds no answer.

- What I relate is the history of the next two centuries. I describe what is coming, what can no longer come differently: the advent of nihilism. . . . For some time now our whole European culture has been moving as toward a catastrophe, with a tortured tension that is growing from decade to decade: restlessly, violently, headlong, like a river that wants to reach the end.

רמב"ן דברים פרק כז פסוק כז – אשר לא יקים את דברי התורה הזאת –

כאן כלל את כל התורה כולה, וקבלוה עליהם באלה ובשבועה, לשון רש"י. ולפי דעתו, כי הקבלה הזאת, שיודה במצות בלבו ויהיו בעיניו אמת ויאמין שהעושה אותן יהיה לו שכר וטובה והעובר עליהן יענש, ואם יכפור באחת מהן או תהיה בעיניו בטלה לעולם הנה הוא ארוי. ...

R. Soloveitchik, Halakhic Man, p. 109

[M]an himself symbolizes, on the one hand, the most perfect and complete type of existence, the image of God, and, on the other hand, the most terrible chaos and void to reign over creation. The contradiction that one finds in the macrocosm between ontic beauty and perfection and monstrous "nothingness" also appears in the microcosm-in man-for the latter incorporates within himself the most perfect creation and the most unimagineable chaos and void...

Judaism declares that man stands at the **crossroads** and wonders about the path he shall take. Before him there is an awesome alternative- the image of God or the beast of prey... Herein is embodied the entire task of creation...

רמב"ם הלכות תשובה פרק ג הלכה ד

- אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב רמז יש בו כלומר עורו ישינים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם, אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן ושוגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל, הביטו לנפשותיכם והטיבו דרכיכם ומעלליכם ויעזוב כל אחד מכם דרכו הרעה ומחשבתו אשר לא טובה,
- לפיכך צריך כל אדם שיראה עצמו כל השנה כולה כאילו **חציו זכאי וחציו חייב**, וכן כל העולם **חציו זכאי וחציו חייב**, חטא חטא אחד הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף חובה וגרם לו השחתה, עשה מצוה אחת הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה שנאמר 'וצדיק יסוד עולם' זה שצדק הכריע את כל העולם לזכות והצילו,
- **ומפני ענין זה נהגו כל בית ישראל להרבות בצדקה ובמעשים טובים ולעסוק במצות מראש השנה ועד יום הכפורים יתר מכל השנה**, ונהגו כולם לקום בלילה בעשרה ימים אלו ולהתפלל בבתי כנסיות בדברי תחנונים ובכיבושין עד שיאור היום.